

СПІВПРАЦЯ ПАРЛАМЕНТУ ТА ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Парламент як вищий представницький орган народу повертає до своєї роботи підвищену увагу суспільства загалом та ЗМІ зокрема. Взаємодія із засобами масової інформації є найпоширенішою та найуспішнішою практикою забезпечення принципів прозорості та підзвітності в діяльності законодавців. Покращення роботи парламенту потребує також нових зусиль щодо роботи із акредитованими ЗМІ. Так, “Дорожня карта щодо внутрішньої реформи підвищення інституційної спроможності Верховної Ради України” (п. 29) передбачає, що “... працівникам ВРУ, відповідальним за комунікаційну політику, необхідно забезпечити можливості ознайомлення з кращими світовими практиками та обміну передовими технологіями у зазначеній сфері”.

СПІВПРАЦЯ ПАРЛАМЕНТУ ТА ЗМІ

За акредитацію журналістів та комунікацію зі ЗМІ у парламентах відповідає Прес-служба (Прес-бюро, Прес-центр, Інформаційна служба), основними функціями якої є:

- інформувати громадськість та ЗМІ про роботу парламенту, парламентських комітетів і комісій;
- організувати прес-конференції, прес-тури та зустрічі з депутатами;
- оприлюднювати анонси, оголошення та повідомлення про роботу парламенту;
- за допомогою власних ЗМІ здійснювати висвітлення роботи парламенту;
- підтримувати роботу веб-сайту парламенту;
- надавати доступ до відповідних інформаційних ресурсів;
- полегшувати доступ до мультимедійних послуг (доступ до результатів голосування в режимі онлайн, відео- і цифрова передача пленарних засідань, чат та інші засоби прямого зв'язку).

Крім цього, прес-служба уповноважена надавати дозвіл на роботу журналістам у парламенті (Австрія, Болгарія, Естонія, Латвія, Литва, Канада, Німеччина, США, Хорватія). За потреби, журналісти можуть звернутися до прес-служби з приводу друківаних копій результатів голосувань та стенограм засідань. Охочі отримувати прес-релізи та останні новини щодо роботи парламенту можуть підписатися на електронну розсилку.

На відміну від європейських парламентів, у Сполучених Штатах Америки замість прес-служб функціонують спеціальні **медіа-галереї**, які займаються висвітленням та розповсюдженням інформації щодо діяльності Конгресу:

ГАЛЕРЕЯ РАДІОТЕЛЕВІЗІЙНИХ КОРЕСПОНДЕНТІВ

Надає інформацію та інші послуги членам Конгресу та мовників, що створюють теле- та радіопрограми

ГАЛЕРЕЯ ЩОДЕННОЇ ПРЕСИ

Надає доступ та інформацію щоденним газетам (прес-службам) про роботу Конгресу; надає допомогу співробітникам і членам Конгресу з пресою, яка пов'язана із запитамі і подіями; центр розповсюдження

ГАЛЕРЕЯ ПЕРІОДИЧНОЇ ПРЕСИ

Займається акредитацією репортерів, які висвітлюють щоденні засідання Конгресу

АКРЕДИТАЦІЯ ЖУРНАЛІСТІВ У ПАРЛАМЕНТІ

Для того, щоб журналіст отримав акредитацію, **редакція повинна подати заяву на фірмовому бланку з печаткою**. Заява має містити:

- назву ЗМІ;
- реєстраційну адресу ЗМІ;
- поштову та електронну адреси;
- телефон та факс;
- інформацію про журналіста, якому потрібна акредитація.

Перевірка заявок триває від 3 днів (Болгарія, Німеччина) до 3 місяців (Чехія) з моменту їх подання. Варто відзначити, що в Румунії, крім вказаної інформації, також додається три рекомендації від трьох різних журналістів та портфоліо з шістьма матеріалами, підготовленими за останні дванадцять місяців.

Існують два види акредитації: постійна та тимчасова.

Постійну акредитацію протягом календарного року може отримати будь-який засіб масової інформації. Проте трапляються і винятки. Наприклад, у Швеції для журналістів акредитація діє два роки, а в Румунії постійна акредитація видається не на один рік, а на одну сесію. *Тимчасова акредитація* діє один день. Щоб її отримати, ЗМІ повинен подати заяву не пізніше ніж за 24 години до початку події, яку б він хотів висвітлювати.

Акредитація іноземних кореспондентів надається на один рік, після чого необхідно подавати заявку повторно для продовження акредитації.

Після акредитації журналістам видається спеціальна картка (посвідчення), яку необхідно пред'являти разом із журналістським посвідченням. Якщо журналіст закінчує роботу у редакції, він зобов'язаний повідомити про відміну своєї акредитації у парламенті.

РОБОТА ЖУРНАЛІСТІВ У ПАРЛАМЕНТІ

В європейських парламентах немає кількісних обмежень щодо акредитації ЗМІ. Найчастіше кількість журналістів, які працюють у парламенті, залежить від наявної технічної інфраструктури (комп'ютерів та робочих місць).

При вході до будівлі парламенту за умови виконання заходів безпеки журналісти повинні носити реєстраційні картки на видному місці. Такі ж картки видаються фотографам та операторам. **Акредитовані журналісти мають доступ до прес-центру та зали засідань** (тільки до зон, відведених для преси).

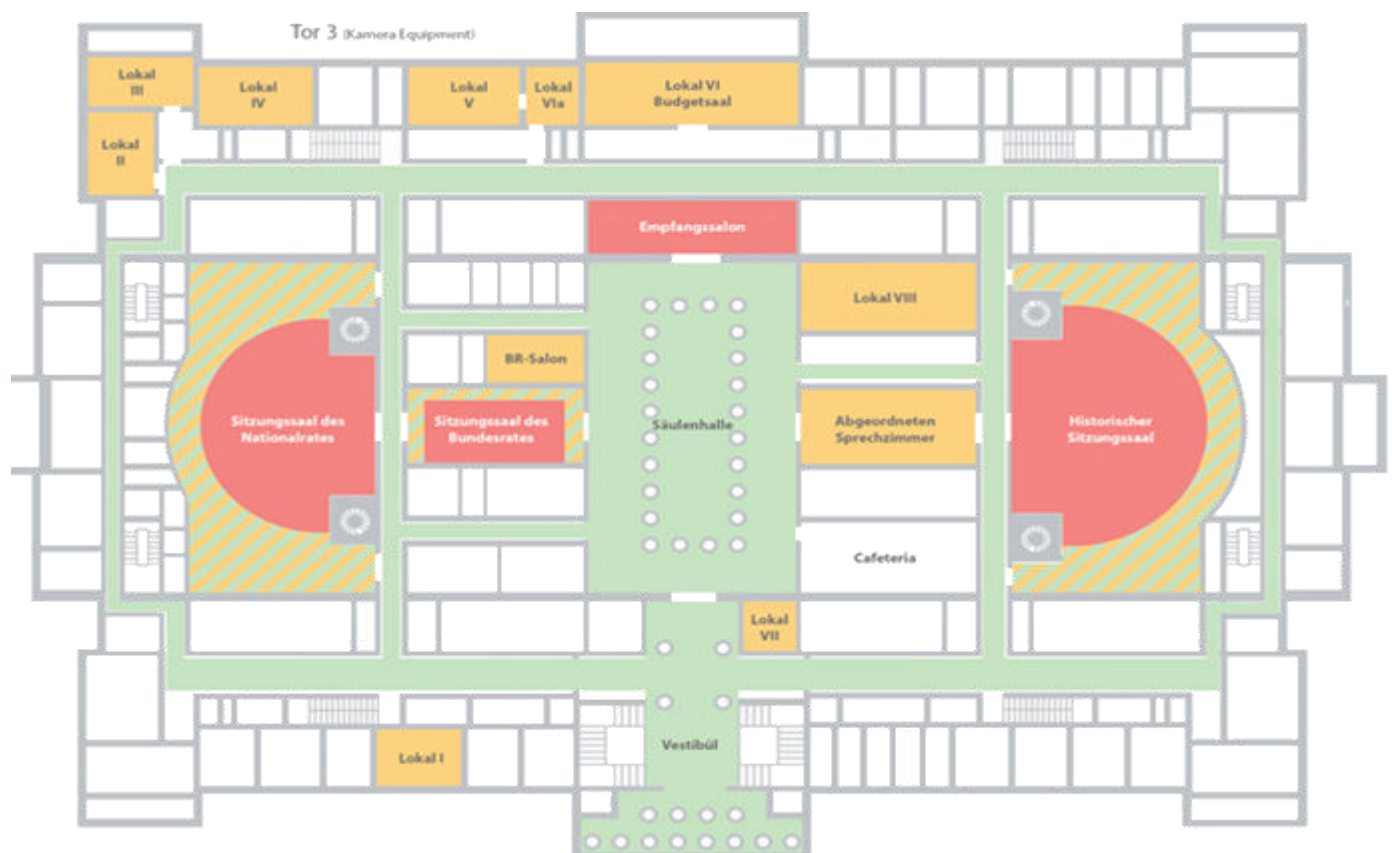
ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА РОБОТИ ЖУРНАЛІСТІВ У ПАРЛАМЕНТІ

- Акредитовані журналісти мають доступ до пленарних засідань, засідань комітетів, прес-конференцій та інших публічних заходів.
- Доступ до засідань парламентських груп здійснюється за згодою керівників груп.
- Журналісти можуть працювати лише у відведених зонах для ЗМІ. Тому для журналістів розробляють спеціальні карти, де чітко можна побачити, куди вони мають доступ.
- Журналістам не дозволяється входити до зали пленарних засідань у верхньому одязі.
- Під час перебування в палаті пленарних засідань журналісти повинні поводитися спокійно, не заважати роботі депутатів і утримуватися від розмов по телефону.
- Журналісти мають виконувати вказівки співробітників відділу зв'язків з громадськістю та служби безпеки.

Відео- та фотозйомки суворо заборонені в технічних приміщеннях, туалетах, їдальнях і кухнях, спеціальних кімнатах. Також заборонено використовувати техніку для прихованого запису аудіо чи відео (Нідерланди, Латвія, Литва, Сербія, Хорватія).

Оператори і технічні працівники телебачення та журналісти мають постійний доступ до зали пленарних засідань у спеціально відведених місцях для встановлення камер та прес-боксах. Акредитовані представники засобів масової інформації не мають доступу до місць депутатів у залі засідань.

Для парламентських журналістів часто розробляють спеціальну карту, де чітко можна побачити, куди вони мають доступ. **Приклад такої карти у парламенті Австрії:**

червоний колір — доступ заборонено (зали засідань, приймальня)

зелений — доступ дозволено (вестибюль, центральний хол)

жовтий — доступ лише за дозволу Голови парламенту

жовто-зелений — доступ до балконів (дозволено лише під час засідань)

ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО АКРЕДИТАЦІЇ ТА ПІДСТАВИ ВІДМОВИ

Якщо представник ЗМІ не дотримується описаних правил або невідповідно одягнений, його акредитацію можуть скасувати достроково. Також акредитація не надається ЗМІ чи журналістам, які не займаються висвітленням подій, пов'язаних з діяльністю парламенту. Це тому, що акредитовані журналісти отримують робоче місце з комп'ютерами і телефонами.

Журналісту можуть відмовити в акредитації, визнати недійсним рішення про надання акредитації або достроково припинити термін її дії у наступних випадках:

- У заяві на акредитацію подані неправдиві дані або підроблені документи.
- Мета поданої заяви на акредитацію не відповідає справжній меті в'їзду в країну.
- Журналіст не дотримується конституційного порядку або законів.
- Журналіст несе покарання за умисно вчинений злочин.
- Журналіст більше не працює на ЗМІ, яке подавало на акредитацію.
- Журналіст продукує або розповсюджує неточну чи неправдиву інформацію.
- Журналіст передав свою акредитаційну картку іншій особі для використання.
- Журналіст не дотримується або перешкоджає заходам безпеки в акредитаційній установі, або навмисно видає або розповсюджує неточну чи неправдиву інформацію про роботу акредитаційної установи.
- Засіб масової інформації, який подавав документи на акредитацію, призупинив чи повністю припинив свою діяльність.
- Прес-картка була використана неналежним чином.

Варто відзначити, що в Литві, на відміну від інших європейських країн, акредитація або ж одностороння перепустка також не видається тим журналістам, яких Литовська комісія з журналістської та видавничої етики звинуватила у недотриманні професійної етики.

Європейський інформаційно-дослідницький центр створено з метою надання народним депутатам України інформації, яка може бути використана ними у законотворчій діяльності. Центр здійснює пошукову, аналітичну і дослідницьку роботу щодо галузевих політик та права інших держав (насамперед країн ЄС) і міжнародних організацій.

Адреса: 01008, м. Київ, вул. Садова, 3А, каб. 434

Тел.: +38 (044) 255-36-69

E-mail: euinfocenter@rada.gov.ua

Веб-сторінка: www.euinfocenter.rada.gov.ua

Години прийому: з понеділка по п'ятницю, з 10.00 до 15.00

Діяльність Центру є частиною проекту, що реалізує ГО «Лабораторія законодавчих ініціатив» у рамках програми **USAID «РАДА: підзвітність, відповідальність, демократичне парламентське представництво»**. Програма USAID «РАДА», що виконується Фондом Східна Європа, сприяє становленню підзвітної, відповідальної і демократичної парламентської організації. Більше на www.radaprogram.org. Думки, викладені в цій публікації, є винятковою відповідальністю авторів дослідження та не обов'язково відображають точку зору USAID, Фонду Східна Європа та Лабораторії законодавчих ініціатив.